

Kamarás István: Lelkierőmű Nagymaroson

Aki kíváncsi lenne arra, kik és hogyan élnek ma Magyarországon keresztényként, hogy hogyan alakul a hetvenes-nyolcvanas években mifelénk a vallásosság, nem lenne könnyű helyzetben. Hová fordulhatna? Ahol hivatalosan is számon tartják az adatokat, oda aligha; amit egy-két vallásszociológus nagy munkával összeállított tényekre alapozva feltár, az szakemberek szűk rétegéhez jut el, ha eljut; aki némely benyomása alapján határozott kijelentéseket tesz összefüggésekről — különösen az utóbbi években meg-megújuló vitákban —, attól aligha várható megbízható ismeret. Lassan rá kell döbbernünk, hogy sem az egyházon kívül, sem azon belül nincsen pontos képünk arról, milyen rejtett, nem kegyelmi, hanem társadalmi erők eredménye a hit terjedése vagy visszaszorulása, társadalmi rétegek, csoportok, korosztályok eltérő vallásgyakorlata, más-más településeken, felekezetekben. Kétségtelen, hogy ki-ki sokat tudhat ezekről a kérdésekről, hiszen szeme és benyomásai mindenkinek vannak; ám az egyéni tudás nem épül össze közös tudássá. Körül vagyunk véve tényekkel, ám gyakorta ezekről is kiderül, hogy még arról is keveset mondanak, amiben mi magunk is aktív szerepet vállalunk.

A szociográfus Kamarás István, aki új könyvét „religiográfiának” nevezi, nem nyugszik bele mindebbe, tudva tudván, hogy amiről mi magunk nem adunk számot környezetünknek és az utánunk jövőknek, de legfőképp önmagunknak, arról mások nagyobb erőfeszítések árán is csak csonkább képet alkothatnak. Márpedig tiszta helyzetismeret nélkül nincs ép ítélőképesség, világos feladat kijelölés, elhatározott döntés, mozgósító program. Kamarás István éppen ezért figyel: felfigyel, odafigyel, megfigyel, a saját, és a mások szemével egyaránt. Nagymarosra figyel, ahol idestova húsz éve vesznek részt fiatalok, egyre újabb fiatalok és még sokan mások énekesgitaros-imádságos ifjúsági találkozók. A szerző tényeket és véleményeket rögzít; megszólaltat szereplőket és tanúkat, miközben maga is szereplő és tanú, s mindnyájan, akik megszólalásukkal jelen vannak a könyvben, szerzőtársak maguk is. A tervező, a szervező, a csendes résztvevő és a prédikáló, az énekes, a hangosító, a tanulmányíró és a jelentéstevő elmondott és/vagy leírt szavai sorjáznak egymás után a könyvben. Volt, aki „gyanútlanul” beszélt, s volt, aki tudta, kinek, mit és miért mond, ám ezeket sem választja szét a

szerző. Vallja, hogy körül kell néznie annak, aki lényegbevágót akar észrevenni.

Kamarás István nem beszél a vallásról, az egyházzal, a magyar társadalomról — hanem „csak” Nagymarosról, fiatalok ottani találkozásairól és találkozásairól. Hogy kik, honnan, milyen elvárásokkal, milyen útravalóval, miféle élményekkel érkeznek és távoznak, azt sokféle kameraállásból bemutatja a könyv. A fejezetek a találkozók krónikáját, a zenészeket és zenéket, a jellegadó és besegítő papokat, egyháziakat, a találkozók kisugárzását más vidékekre (Debrecen, Szeged, Máriagyűd, Hajós stb.), az értékeket és élményeket igyekeznek közel hozni az olvasóhoz, s az összképet segíti a két keretfejezet, egy-egy találkozó részletes, pillanatfölvétel-szerű bemutatása. Nagymaroson sokan, sokféleképpen megfordultak; hívásra vagy anélkül, egyszer, többször, sokszor, rejtve és pódiumra állva. Amiről sokan tudnak sokfélét, amit sokan sokféleképp élünk át, arról lehet, és kell is „gráfiát” adni. Kamarás „religiográfiát” írt, s amit olvasunk, valóban: vallásrajzolat. Nem azért született, hogy a vélemények egységesséjenek: hanem hogy azok tarka változatossága közös tudás lehessen, s mögöttük földerengjen a Titok. Mondhatná valaki, hogy könnyű vallási mozgalomról vallásrajzolatot adni, hiszen az zajos, látványos, tömeges — ám a hit és vallás igazi tartalma és élete másutt, a csendben, az áldozatos szeretet tetteiben van. Igazat szólna, és mégsem lenne igaza. Kamarás ugyanis nem a mozgalomra figyelt fel, hanem arra, ahogy az áldozatos szeretet élni kezdett embereken, s arra, hogyan támasztja életre a mozgalommá terebélyesedett találkozók sora sokakban a Titok erejét.

Kamarás tudja, hogy sokféle olvasója lesz; talán ezért is húzódik a háttérbe, s olykor szinte közénk, olvasók közé áll be, csak szűkszávúan, zárójelek között kommentál rövidebb-hosszabb idézeteket. Nem történetet, hanem krónikát mond; nem tájképet rajzol, hanem térképet. Az olvasóban ott marad a kérdés: vélemények, idézetek sokasága több száz oldalon át vajon nem csupasztatja-e le a kimondott szavakat tényekké? S vajon beszélnek-e önmagukért a tények? Hasonlattal élve: a gabonát learatják, behordják, nyomtatás előtt asztagba rakják; az asztag már rendezett, érteni kell a megrakásához, eleje és vége, teteje és alja van. De nem az asztag a kenyér: addig még munkák sora vár a búzára. Kamarás sokat vár olvasóitól, amikor ezt a többletet rájuk bízta. Megtanuljuk-e tápláló erővé feldolgozni mindazt, ami körülvesz bennünket?

Mobay Tamás